

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

Factors Related to the Achievement of Disease-Free

Childcare Center Standards in Health Area 1

Roadjaree Jankeaw*

Aksara Thongprachum**

Warangkana Naksen**

*Master of Public Health student, Faculty of Public Health Chiang Mai University

**Faculty of Public Health Chiang Mai University

Received: June 19, 2025 | Revised: July 29, 2025 | Accepted: August 22, 2025

Abstract

This mixed-method research aimed to evaluate the Disease-Free Childcare Center standards and the factors related to the Disease-Free Childcare Center standards in Health Region 1. The quantitative component involved 347 childcare teachers responsible for disease-free childcare centers under local administrative organizations, selected through quota sampling. Data were collected using a questionnaire developed based on the literature and previous studies, and the 2013 standard evaluation form issued by the Department of Disease Control, Ministry of Public Health. Descriptive statistics and chi-square tests were used for data analysis. The qualitative component included purposively selected childcare teachers from centers that either met or failed to meet the evaluation criteria. Data were collected through structured in-depth interviews and analyzed using inductive thematic analysis. The results indicated that 298 centers (85.9%) met the Disease-Free Childcare Center standards. Factors significantly related to successful evaluation outcomes included prior training in communicable diseases, duration of center operation, and previous participation in standard evaluations ($p < 0.001$). Additional significant factors included the adequacy of disease prevention equipment, availability of health education materials, and consistent budgetary support ($p < 0.05$). The main motivations for operating disease-free childcare centers included preventing disease outbreaks, promoting child health, and fostering community and parental trust in the centers' ability to care for their children. Communication challenges remained with some parents who were uncooperative regarding keeping children at home when necessary. Key success factors included proactive administrators, supportive policies, adequate resources, and active collaboration from education committees and parents. Based on the findings, the study recommends the implementation of ongoing annual training in communicable disease prevention for childcare personnel, along with the provision of sufficient preventive equipment, educational resources, and sustained financial support from relevant agencies to ensure the long-term enhancement of Disease-Free Childcare Center standards.

Correspondence: Roadjaree Jankeaw

E-mail: Jibzy.road@gmail.com

ปัจจัยที่มีผลต่อการผ่านมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1

รจรีย์ จันทรแก้ว*

อักษร ทองประชุม**

วารางคณา นาคเสน**

*นักศึกษามหาบัณฑิตพิเศษคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วันรับ: 19 มิถุนายน 2568 | วันแก้ไข: 29 กรกฎาคม 2568 | วันตอบรับ: 22 สิงหาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินมาตรฐานในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 โดยการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้ดูแลเด็กผู้รับผิดชอบงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 347 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบโควตา เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคที่สร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขปี 2556 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบไคสแควร์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินฯ จำนวน 22 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความเชิงอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 298 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.9 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเคยผ่านการอบรมเรื่องโรคติดต่อ ระยะเวลาการดำเนินงานของศูนย์ และการเคยได้รับการประเมินมาตรฐาน ($p < 0.001$) รวมถึงการได้รับอุปกรณ์ป้องกันโรคและสื่อความรู้ อย่างเพียงพอ และการได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ($p < 0.05$) แรงจูงใจในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคคือ อยากรให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เกิดการระบาดของโรค อยากรให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง ผู้ปกครอง และประชาชนในพื้นที่เกิดความมั่นใจในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยความสำเร็จคือ การมีผู้บริหารให้ความสนใจ กำหนดนโยบาย สนับสนุนทรัพยากรในด้านต่างๆ มีคณะกรรมการการศึกษาและผู้ปกครองร่วมมือในการดำเนินงาน ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ ควรส่งเสริมให้บุคลากรศูนย์เด็กเล็กได้รับการอบรมด้านโรคติดต่ออย่างต่อเนื่องทุกปี ได้รับการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันโรคสื่อความรู้ และงบประมาณอย่างเหมาะสมจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคอย่างยั่งยืน

ติดต่อผู้พิมพ์: รจรีย์ จันทรแก้ว

อีเมล: Jibzy.road@gmail.com

Keywords	คำสำคัญ
Childcare Center	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
Health Region 1	พื้นที่เขตสุขภาพที่ 1
Disease-Free Childcare Center Standards	มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

บทนำ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 3-5 ปี อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้มีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ทั้งนี้การรวมตัวกันเป็นจำนวนมากของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น หากเด็กเกิดการเจ็บป่วยไม่สบายด้วยโรคติดต่อ แต่มีการจัดการที่ไม่ดีในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะทำให้เกิดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ง่าย โดยโรคติดต่อที่พบบ่อยในเด็ก แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1. โรคติดต่อทางเดินหายใจ เช่น โรคหวัด โรคไขหวัดใหญ่ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรคปอดอักเสบ โรคติดเชื้อทางเดินหายใจจากเชื้อไวรัส RSV 2. โรคติดต่อจากการสัมผัส เช่น โรคมือเท้าปาก โรคสุกใส โรคตาแดง โรคผิวหนังอักเสบจากแบคทีเรีย 3. โรคติดต่อทางเดินอาหารและน้ำ เช่น โรคอาหารเป็นพิษ โรคอุจจาระร่วงจาก ไวรัสโรต้า และโนโรไวรัส 4. โรคติดต่อนำโดยสัตว์แมลง เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไขปวดข้อ ยุงลาย โรคติดเชื้อไวรัสซิกา และโรคพิษสุนัขบ้า 5. โรคติดต่อสัตว์สู่คน เช่น โรคพิษสุนัขบ้า และ 6. โรคที่ป้องกันด้วยวัคซีนต่าง ๆ⁽¹⁾ การเจ็บป่วยไม่สบายของเด็กจากโรคติดตอดังกล่าว ส่งผลกระทบมากมาย ในด้านของตัวเด็ก เช่น การเจ็บป่วย ไม่สบายตัว การเสี่ยงต่อการติดเชื้อและภาวะแทรกซ้อน ต่าง ๆ ที่อาจส่งผลให้เกิดความพิการหรือเสียชีวิตได้ การมีภาวะทุพโภชนาการ การมีพัฒนาที่ล่าช้ากว่าวัย สัมพันธภาพกับครอบครัวลดลง รวมถึงการเรียนรู้ต่าง ๆ ไม่ได้ตามวัยที่เหมาะสม ด้านครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความเครียดวิตกกังวล ความสัมพันธ์และการดำเนินชีวิตในครอบครัว ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นและรายได้ที่ลดลงเนื่องจากบุคคลในครอบครัวต้องดูแลเด็กที่ป่วย ด้านสังคม ทำให้เกิดการระบาดของโรคในชุมชนได้⁽²⁾

ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 เป็นพื้นที่เขตภาคเหนือตอนบนประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ จังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย และแม่ฮ่องสอน ในระหว่างปี พ.ศ. 2563-2565 มีรายงานจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคติดต่อที่พบบ่อยในเด็ก ช่วงอายุต่ำกว่า 5 ปี ในกลุ่มโรคติดต่อระบบทางเดินหายใจ มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกับภาพรวมประเทศ พบอัตราป่วยด้วยโรคปอดอักเสบ เป็น 729.38, 518.26 และ 1,351.28 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ พบอัตราป่วยโรคไขหวัดใหญ่ เป็น 1,112.87, 124.36 และ 921.00 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ พบผู้ป่วยสะสมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ช่วงอายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5,142 ราย และมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 4 ราย กลุ่มโรคติดต่อจากการสัมผัส โรคมือ เท้า ปาก ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น พบอัตราป่วยเป็น 66.44, 115.69 และ 185.05 ต่อประชากรแสนคนตามลำดับ และกลุ่มโรคติดต่อระบบทางเดินอาหาร และน้ำ โรคอาหารเป็นพิษก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน พบอัตราป่วยโรคโรคอาหารเป็นพิษเป็น 281.14, 245.26 และ 352.59 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ⁽⁴⁾ นอกจากนี้ยังพบการระบาดของโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563-2566 รวมจำนวน 16 เหตุการณ์ แบ่งออกเป็น โรคมือเท้าปากจำนวน 14 เหตุการณ์ โรคอาหารเป็นพิษจำนวน 1 เหตุการณ์ และโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 1 เหตุการณ์⁽⁴⁾ จากสถานการณ์ดังกล่าวพบว่าการระบาดของโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้กรมควบคุมโรค ได้กำหนดมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค แนวทางการดำเนินงาน เพื่าระวัง ป้องกันควบคุมโรคติดต่อในเด็กชั้น และขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าวให้ดำเนินการทั่วประเทศ เพื่อลด การระบาดของโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือหากเกิดการระบาดก็สามารถควบคุมโรคได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม⁽⁴⁾ โดยพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สมัครเข้าร่วมการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค จำนวน 1,832 แห่ง ผ่านการประเมินจำนวน 1,082 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 59.06 แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2566 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สมัครเข้าร่วมการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคลดลงเหลือเพียง จำนวน 150 แห่ง ผ่านการประเมินจำนวน 80 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 53.33⁽¹⁹⁾ เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้รับการประเมิน มาตรฐานฯ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคที่มีประสิทธิภาพนั้น ยังต้อง ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประเมินมาตรฐานการดำเนินงานด้วย จากการศึกษาที่ผ่านมา นั้น แม้จะมีผู้ที่ ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานศูนย์เด็ก เล็กปลอดโรค ในพื้นที่ แต่บริบทและวัฒนธรรมที่ต่างออกไป ซึ่งผลการศึกษาอาจแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในเขตเทศบาลนคร และเทศบาลเมือง พื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 โดยมีผลการศึกษานำแนกตามด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการบริหาร จัดการ ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์การดำเนินงานสูงสุดคือ การมีนโยบาย แผนปฏิบัติงาน แต่ประเด็นที่ผ่านการ ประเมินน้อยคือ การมีวัสดุอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น⁽⁴⁾ และรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดสรรงบประมาณ แรงจูงใจ และระดับความรู้ มีความสัมพันธ์ กับระดับความสำเร็จของการเป็น ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีงบประมาณ เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้สามารถพัฒนางานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ⁽⁵⁾ อีกทั้งภายหลังจากที่มีการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การประเมินมาตรฐานศูนย์เด็ก เล็กปลอดโรคในพื้นที่ลดลงไปมาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้รับการประเมินมาตรฐานฯ อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ภายหลังจากที่มีการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการผ่านมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก ปลอดโรค เพื่อทราบข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาในการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันควบคุม โรคติดต่อในเด็ก ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดโรค ส่งผลให้การระบาดของ โรคติดต่อในเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลดลงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่

เขตสุขภาพที่ 1

วัสดุและวิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิง ปริมาณแบบภาคตัดขวาง Cross-sectional study และการวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะเวลาการเก็บรวบรวม ข้อมูลตั้งแต่ 1 กันยายน - 30 พฤศจิกายน 2567

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นตัวแทนผู้รับผิดชอบงานด้านการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้าร่วมการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา เชียงรายและแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธี Single proportion (การวัดสัดส่วนในประชากรกลุ่มเดียว) ตามสูตร Cochran's formula จากผลการวิจัยการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบร้อยละการผ่านเกณฑ์การประเมินตาม มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคร้อยละ 54⁽⁵⁾ กำหนดประชากรทั้งหมดเป็น 1,832 แห่ง⁽¹²⁾ ตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปฏิบัติงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อ แห่งละ 1 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 316 คน และคำนวณขนาดตัวอย่างเพิ่ม 10% รวมเป็นจำนวน 347 แห่ง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา แบ่งเป็นแต่ละจังหวัดทั้ง 8 จังหวัด แล้วสุ่มตัวอย่างง่าย จับฉลากในแต่ละจังหวัด เกณฑ์การคัดเลือก ประกอบด้วย 1. มีอายุระหว่าง 18-59 ปี 2. ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น้อยกว่า 2 ปี 3. ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค 4. มีทักษะการใช้ภาษาไทย ฟัง พูด อ่าน เขียน และ 5. ยินดีและสมัครใจเข้าร่วมงานวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เลือกตัวแทนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน 16 แห่ง เน้นในศูนย์เด็กเล็กที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในตั้งแต่ปี 2557 จนถึงปัจจุบัน เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้ปฏิบัติงานควบคุมป้องกันโรคในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งหมด 22 คน จะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคที่ถูกต้อง และมีความสามารถในการให้ข้อมูลได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1. แบบประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขปี 2556 ประกอบด้วย เกณฑ์การประเมิน 4 ด้านดังนี้ คือ 1) ด้านบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สุขภาพีบาลและอนามัยสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วยข้อคำถาม เมื่อทำการประเมินตนเองแล้ว รวมคะแนนที่ได้ทั้งหมด โดยศูนย์เด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์การประเมินจะต้องมีคะแนนตั้งแต่ 28 คะแนนขึ้นไป (ร้อยละ 80)⁽¹⁸⁾ เก็บข้อมูลโดยผู้ตอบแบบประเมินประเมินตนเอง

2. แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค โดยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ชุดแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งปฏิบัติงาน ระยะเวลาการทำงาน ประสบการณ์การทำงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค จำนวนครู ผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก และจำนวนเด็กในศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบตามความเป็นจริง และแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านสนับสนุน ที่ส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค คือ

(1) การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นคำถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของตนเอง ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมีลักษณะของคำตอบเป็นแบบการวัดพฤติกรรม มี 2 ระดับคือ ได้รับ และไม่ได้รับ

(2) การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานเครือข่าย เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในลักษณะต่าง ๆ ที่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 ข้อ โดยข้อคำถามเป็นคำถามวัดพฤติกรรม มี 2 ระดับคือ เข้าร่วมและไม่เข้าร่วม

(3) การรับสิ่งสนับสนุนจากอปท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นคำถามเกี่ยวกับการได้รับสิ่งสนับสนุน บุคลากร งบประมาณ และสิ่งของ ในการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค จำนวน 6 ข้อ มี 2 ระดับคือ ได้รับและไม่ได้รับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค โดยอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดต่อในเด็ก การป้องกันควบคุมโรคในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 ท่าน ร่วมให้ข้อเสนอแนะข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละหัวข้อ แล้วปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 1 ชุด แบบมีโครงสร้างจำนวน 7 ข้อ ลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิดโดยผู้สัมภาษณ์กำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าเป็นหัวข้อกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น ประเด็นคำถามเกี่ยวกับ 1. บริหารจัดการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค 2. การดำเนินงานภายหลังการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 3. การรับสิ่งสนับสนุนจากอปท.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4. แรงจูงใจในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค 5. ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค 6. การสื่อสารในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และ 7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์เชิง ลึก โดยอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดต่อในเด็ก การป้องกันควบคุมโรคในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 ท่าน ร่วมให้ข้อเสนอแนะข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละหัวข้อ แล้วปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขออนุญาตจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อส่งไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นสังกัดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินการวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทั้งนี้ได้แนบเอกสารประกอบ ได้แก่ แบบประเมินตนเองมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค จำนวน 1 ชุด แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค จำนวน 1 ชุด และ QR CODE แบบสอบถามโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามผ่านระบบ Google Form พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัย และขอความร่วมมือสำหรับการเข้าร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ภายหลังจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารหรือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูหรือผู้ดูแลเด็กที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และมีความสามารถในการให้ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้ง เพื่อเข้าร่วมการสัมภาษณ์ และนัดหมายช่วงวัน เวลาที่เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล

3. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพดำเนินการโดยผู้วิจัยเอง ผ่านการสัมภาษณ์โดยใช้แบบบันทึกข้อมูล กัล้องบันทึกวิดีโอ และเครื่องบันทึกเสียง เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ เฉลี่ยระหว่าง 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยประเมินคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ของ เนื้อหา และเมื่อข้อมูลมีความอึดตัว ไม่มีข้อมูลใหม่ที่เป็นสาระสำคัญเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงยุติการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาเชิงปริมาณ วิเคราะห์ผลการประเมินตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก การวิเคราะห์ตัวแปร ปัจจัยด้านบุคคล อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งปฏิบัติงาน ระยะเวลาการทำงาน ประสบการณ์การทำงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค จำนวนครู ผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก จำนวนเด็กในศูนย์เด็กเล็ก ด้วยสถิติพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ตัวแปร ปัจจัยด้านปัจจัยสนับสนุน ด้วย สถิติพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผ่านเกณฑ์การประเมิน ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค ด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบไคสแควร์ (Chi-Square)

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยตีความหาบทสรุปอุปนัยร่วมกัน (Analytic induction) และ นำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายเชิงพรรณนา

การพิทักษ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลขที่ ET029/2567 ณ วันที่ 22 สิงหาคม 2567

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1

พบว่า มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งหมด 298 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.9 และ ไม่ผ่านเกณฑ์ 49 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.1 เมื่อแบ่งรายละเอียดตามด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านที่ 1 ด้านบริหารจัดการ ผ่านการประเมินจำนวน 228 แห่ง (ร้อยละ 65.7) ประเด็นที่มีการผ่านเกณฑ์การ ดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ การที่ศูนย์เด็กเล็กมีนโยบาย แผนปฏิบัติงาน หรือโครงการประจำปีเกี่ยวกับการ ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์น้อยที่สุดคือ การจัดประชุมคณะกรรมการหรือ คณะทำงานในเรื่องการดูแลสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคของเด็ก ซึ่งยังพบว่าดำเนินการไม่ทั่วถึง ในหลายแห่ง ด้านที่ 2 ด้านบุคลากรจัดการ ผ่านการประเมินจำนวน 258 แห่ง (ร้อยละ 74.3) ประเด็น ที่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดคือ การที่ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เมื่อป่วยเป็นโรค ติดเชื้อทางเดินหายใจ เช่น การสวมหน้ากากอนามัยขณะปฏิบัติงาน ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์ต่ำที่สุดคือ การที่ครู และผู้ดูแลเด็กทุกคนได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเรื่องการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่พบบ่อย ในศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครอบคลุม ด้านที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่สุภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ผ่านการประเมินจำนวน 325 แห่ง (ร้อยละ 93.7) ประเด็นที่ ผ่านเกณฑ์มากที่สุดคือ ความสะอาดของพื้นที่ภายในศูนย์ เช่น พื้น ผนัง และบริเวณภายในอาคารมีความ สะอาดแห้ง ไม่มีคราบสกปรกหรือกลิ่นเหม็น ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ความสะอาดของของเล่น เด็กทุกประเภท และจำนวนโถส้วมถ่ายอุจจาระซึ่งยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้คือเฉลี่ย 1 โถ ต่อ เด็ก 10-12 คน ด้านที่ 4 ด้านวัสดุอุปกรณ์ ผ่านการประเมินจำนวน 313 แห่ง (ร้อยละ 90.2) ประเด็นที่

ผ่านเกณฑ์มากที่สุดคือ มีอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสอนเรื่อง การป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็ก ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์ต่ำที่สุด คือ ศูนย์เด็กเล็กจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นครบถ้วน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1

1. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 99.7) อายุช่วง 41-50 ปี (ร้อยละ 36.0) มีสถานภาพเป็นคู่ (ร้อยละ 62.0) ระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 70.3) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจำนวน 20,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 55.6) ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครู (ร้อยละ 55.6) เป็นข้าราชการ (ร้อยละ 58.2) ทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 69.5) ระยะเวลาดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค 8-10 ปี (ร้อยละ 26.5) เคยผ่านการอบรมความรู้เรื่องโรคติดต่อ (ร้อยละ 66.3) และไม่เคยได้รับการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค (ร้อยละ 54.5)

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคพบว่าการมีประสบการณ์เคยผ่านการอบรมความรู้เรื่องโรคติดต่อ และเคยมีประสบการณ์การได้รับการประเมิน/นิเทศ ติดตาม มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value = 0.001 และ 0.007 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 (n=347)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ทั้งหมด (ร้อยละ)	ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค		p-value
		ผ่าน (n=298) จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ผ่าน (n=49) จำนวน (ร้อยละ)	
ระยะเวลาการทำงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				0.221
0-5 ปี	62 (17.9)	50 (80.6)	12 (19.4)	
6-10 ปี	43 (12.4)	38 (88.4)	5 (11.6)	
11-15 ปี	87 (25.1)	73 (83.9)	14 (16.1)	
16-20 ปี	52 (15.0)	43 (82.7)	9 (17.3)	
20 ปีขึ้นไป	102 (29.5)	94 (92.2)	9 (8.8)	
\bar{X} = 16.4	S.D = 9.85	MAX = 41	MIN = 2	
ระยะเวลาการทำงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค				0.158**
0-5 ปี	144 (41.5)	117 (81.3)	27 (23.7)	
6-10 ปี	133 (38.3)	117 (88.0)	16 (12.0)	
11-15 ปี	64 (18.4)	58 (90.6)	6 (9.3)	
16-20 ปี	6 (1.7)	6 (100)	0	
20 ปีขึ้นไป	0	0	0	
\bar{X} = 7.3	S.D = 4.3	MAX = 20	MIN = 2	
ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่อบรมความรู้เรื่องโรคติดต่อ				0.011*
เคย	230 (66.3)	215 (93.5)	15 (6.5)	
ไม่เคย	117 (33.7)	83 (70.9)	34 (29.1)	

ปัจจัยส่วนบุคคล	ทั้งหมด (ร้อยละ)	ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค		p-value
		ผ่าน (n=298)	ไม่ผ่าน (n=49)	
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
ประสบการณ์การได้รับการประเมิน/นิเทศ ติดตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค				
เคย	158 (45.5)	147 (93.1)	11 (6.9)	0.007*
ไม่เคย	189 (54.5)	151 (79.9)	38 (20.1)	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** p-value for Fisher's exact test

2. ปัจจัยสนับสนุน พบว่า ศูนย์เด็กเล็กได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอ (ร้อยละ 74.1) ได้รับการสนับสนุนสื่อความรู้การป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอ (ร้อยละ 66.3) ได้รับจัดสรรบุคลากรการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอด (ร้อยละ 100.0) ได้รับจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดทุกปี (ร้อยละ 58.8) ได้รับจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานอย่างเพียงพอ (ร้อยละ 66.3) ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล ร้อยละ 91.1 รองลงมาคือจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 59.4 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ร้อยละ 52.4 ผู้ปกครอง ร้อยละ 30.8 อาสาสมัครสาธารณสุข ร้อยละ 29.1 ผู้นำชุมชน ร้อยละ 19.3 และหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 6.3 ตามลำดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนกับผลการประเมินมาตรฐานตามเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค พบว่า การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอ การได้รับการสนับสนุนสื่อความรู้การป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอ การได้รับจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานในทุกปี และการได้รับจัดสรรงบประมาณการดำเนินงานอย่างเพียงพอ มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.027, 0.016, 0.049 และ 0.002 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 2 ตารางที่ 2 ปัจจัยสนับสนุนที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 (n=347)

ปัจจัยสนับสนุน	ทั้งหมด (ร้อยละ)	ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค		p-value
		ผ่าน (n=298)	ไม่ผ่าน (n=49)	
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันควบคุมโรค				0.027
ได้รับเพียงพอ	257 (74.1)	234 (91.1)	23 (8.9)	
ได้รับไม่เพียงพอ	78 (22.5)	57 (73.1)	21 (26.2)	
ไม่ได้รับ	12 (3.5)	7 (58.3)	5 (41.7)	
การได้รับการสนับสนุนสื่อความรู้การป้องกันควบคุมโรค				0.016*
ได้รับเพียงพอ	230 (66.3)	210 (91.3)	20 (8.7)	
ได้รับไม่เพียงพอ	82 (23.6)	63 (76.8)	19 (23.2)	
ไม่ได้รับ	35 (10.1)	25 (71.4)	10 (28.6)	

ปัจจัยสนับสนุน	ทั้งหมด (ร้อยละ)	ผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค		p-value
		ผ่าน (n=298) จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ผ่าน (n=49) จำนวน (ร้อยละ)	
การได้รับจัดสรรบุคลากรการดำเนินงาน				N/A
ได้รับ	347 (100)	298 (85.9)	49 (14.1)	
ไม่ได้รับ	0	0	0	
การได้รับจัดสรรงบประมาณการดำเนินงาน				0.049*
ได้รับทุกปี	204 (58.8)	183 (89.7)	21 (10.3)	
ได้รับบางปี	58 (16.7)	46 (79.3)	12 (20.7)	
ไม่ได้รับ	85 (24.5)	69 (81.2)	16 (18.8)	
ความเพียงพอของงบประมาณดำเนินงาน				0.002*
เพียงพอ	230 (66.3)	207 (90.0)	23 (10.0)	
ไม่เพียงพอ	117 (33.7)	91 (77.8)	26 (22.2)	
การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่				1.000**
ไม่ได้รับ	6 (1.7)	5 (83.3)	1 (16.7)	
ได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	341(98.3)	293 (85.9)	48 (14.1)	
องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล	316 (91.1)	272 (86.1)	44 (13.92)	
สปสช.	182 (52.4)	154 (84.6)	28 (15.4)	
ผู้นำชุมชน	67 (19.3)	60 (89.6)	7 (10.4)	
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	206 (59.4)	186 (90.3)	20 (9.7)	
อสม.	101 (29.1)	92 (91.1)	9 (8.9)	
ผู้ปกครอง	107 (30.8)	95 (88.3)	12 (11.2)	
หน่วยงานเอกชน	22 (6.3)	19 (86.4)	3 (13.6)	

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** p-value for Fisher's exact test

ผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า การบริหารจัดการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค มีผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ดูแลเด็ก ร่วมกันกำหนดนโยบาย และแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคร่วมกัน การดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคภายหลังการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน แต่มีการเน้นย้ำให้มีการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา การล้างมือด้วยสบู่ และเจลแอลกอฮอล์ บ่อยครั้ง การทำความสะอาดของเล่นบ่อยครั้งมากขึ้น การเว้นระยะห่างในการทำกิจกรรมของเด็ก รวมถึงดำเนินการตามมาตรการของกรมอนามัยควบคู่กัน ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ ชุมชน และหน่วยงานเอกชนในพื้นที่ แรงจูงใจในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคคือ อยากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เกิดการระบาดของโรค อยากให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง ผู้ปกครอง และประชาชนในพื้นที่เกิดความมั่นใจในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่าสามารถดูแลบุตรหลานในชุมชนได้ตามมาตรฐานในทุกด้าน พบปัญหาการสื่อสารกับผู้ปกครองบางท่านยังไม่ให้ความร่วมมือในการให้เด็กหยุดเรียน ปัจจัยความสำเร็จคือ การมีผู้บริหารให้ความสนใจ กำหนด

นโยบาย สนับสนุนทรัพยากรในด้านต่าง ๆ มีคณะกรรมการการศึกษา และผู้ปกครองร่วมมือในการดำเนินงาน การสื่อสารภายในองค์กรสื่อสารกับภาคีเครือข่าย จะใช้วิธีการประชุมเช่นการประชุมประจำเดือนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ หากมีประเด็นเร่งด่วนจะประสานงานผ่านทางโทรศัพท์ แจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ผ่านไลน์กลุ่ม สื่อสารพูดคุยโดยตรงในผู้ที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสื่อสารกับผู้ปกครอง และชุมชนดำเนินการผ่านการประชุมผู้ปกครองปีละ 2 ครั้ง แจ้งผ่านไลน์กลุ่ม ผู้ปกครอง สื่อสารโดยตรงตอนที่ผู้ปกครองมารับ-ส่งเด็ก การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายประจำหมู่บ้าน แจ้งข่าวการติดตามอาการป่วยของเด็กผ่าน อสม. ครูและผู้ดูแลเด็กเข้าร่วมประชุมและแจ้งข่าวสารในการประจำหมู่บ้าน รวมถึงการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเด็ก และผู้ร่วมวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงาน ดังนี้ 1. เสนอให้มีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อให้กับครูและผู้ดูแลเด็กอย่างทั่วถึงทุกคน และต่อเนื่องทุกปี 2. มีสื่อความรู้ที่หลากหลายสำหรับเด็กสนับสนุนให้กับครูเพื่อใช้ในการสอนเด็ก และ 3. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคและกรณีเกิดการระบาดของโรคในศูนย์เด็กเล็กอยากให้หน่วยงานในพื้นที่ เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และควบคุมโรคมากยิ่งขึ้น สนับสนุนงบประมาณ หรือ วัสดุในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ น้ำยาทำความสะอาดฆ่าเชื้อ

วิจารณ์/อภิปรายผล

ผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1

ด้านการบริหารจัดการ ประเด็นที่มีการผ่านเกณฑ์การดำเนินงานมากที่สุด ได้แก่ การที่ศูนย์เด็กเล็กมีนโยบาย แผนปฏิบัติงาน หรือโครงการประจำปีเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ขณะที่ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์น้อยที่สุดคือ การจัดประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานในเรื่องการดูแลสุขภาพส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคของเด็ก ซึ่งยังพบว่าดำเนินการไม่ทั่วถึงในหลายแห่ง

ด้านบุคลากร ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดคือ การที่ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม เมื่อป่วยเป็นโรคติดต่อเชื้อทางเดินหายใจ เช่น การสวมหน้ากากอนามัยขณะปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์ต่ำที่สุดคือ การที่ครูและผู้ดูแลเด็กทุกคนได้รับการอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเรื่องการป้องกันควบคุมโรคติดต่อที่พบบ่อยในศูนย์เด็กเล็กอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครอบคลุม

ด้านอาคารสถานที่ สุขาภิบาล และอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์มากที่สุดคือ ความสะอาดของพื้นที่ภายในศูนย์ เช่น พื้น ผนัง และบริเวณภายในอาคารมีความสะอาด แห้ง ไม่มีคราบสกปรกหรือกลิ่นเหม็น อย่างไรก็ตาม จุดที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ในหลายศูนย์ ได้แก่ ความสะอาดของของเล่นเด็กทุกประเภท และจำนวนโถส้วมถ่ายอุจจาระซึ่งยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้คือเฉลี่ย 1 โถต่อเด็ก 10-12 คน

ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการดูแลและป้องกันควบคุมโรค ประเด็นที่มีการดำเนินงานได้ดีคือ การมีอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอนเกี่ยวกับการป้องกันโรคในศูนย์เด็กเล็ก แต่ประเด็นที่ผ่านเกณฑ์น้อยคือ ความครบถ้วนของวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ซึ่งหลายแห่งยังมีไม่ครบถ้วนหรือขาดการเติมสำรองอย่างสม่ำเสมอ ผลการดำเนินงานในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 มีบางประเด็นที่

สอดคล้องกับผลการศึกษาในเขตสุขภาพที่ 7 ตามผลการศึกษาของประวีณา สัชชาพงษ์ และคณะ⁽⁴⁾ โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการ ซึ่งศูนย์เด็กเล็กมีการจัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่ออย่างเป็นระบบ และดำเนินสิ่งแวดล้อมที่รักษาความสะอาดภายในอาคารได้อย่างเหมาะสม แต่มีความแตกต่างในบางประเด็น เช่น เขตสุขภาพที่ 7 มีการประชุมคณะกรรมการด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง แต่พื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ยังขาดกลไกในการประชุมหรือการกำหนดบทบาทของคณะทำงานในประเด็นสุขภาพเด็กอย่างชัดเจน ด้านบุคลากร เขตสุขภาพที่ 1 พบว่า การอบรมครูและผู้ดูแลเด็กในเรื่องการควบคุมโรคและภัยสุขภาพยังไม่ครอบคลุม ขณะที่บางประเด็น เช่น การบันทึกข้อมูลวัคซีนของเด็ก และการเข้ารับการตรวจสุขภาพ รวมถึงการเอกซเรย์ปอดประจำปี ดำเนินการได้ครบถ้วน โดยสรุป ผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในแต่ละพื้นที่ อาจเกิดจากบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการบริหารจัดการภายในองค์กรที่แตกต่างกัน รวมถึงความพร้อมของการสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ ซึ่งล้วนส่งผลต่อการดำเนินงานและผ่านเกณฑ์ในแต่ละด้าน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลการประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1

การมีประสบการณ์เคยผ่านการอบรมความรู้เรื่องโรคติดต่อของครู และผู้ดูแลเด็ก มีความสัมพันธ์ต่อการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค การได้รับการพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ อย่างต่อเนื่อง จะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น และจากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ข้อคิดเห็นสนับสนุนว่า หากครูและผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมความรู้เรื่องโรคติดต่อ ก็จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในการป้องกันควบคุมโรคให้กับตัวเอง และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของกาญจนาวรรณ บัวจันทร์⁽⁵⁾ พบว่า ระดับความรู้ (p-value = 0.046) มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคผ่านตามเกณฑ์ ผลการศึกษาของ ทอฝัน ธนโชติศิริกุล และคณะ⁽⁶⁾ พบว่า การส่งเสริมพัฒนาทักษะครู ผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้มีความสัมพันธ์กับระดับความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ให้เกิดการระบาดของโรค และผลการศึกษาของเกษสุตา ศรีจักร⁽⁷⁾ พบว่า ประวัติเคยผ่านการอบรมของผู้รับผิดชอบงานมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคมือเท้าปาก ในโรงเรียนอนุบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามมาตรการศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคโดยมาตรการศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคถูกกำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ กรมควบคุมโรค⁽¹²⁾ แต่แตกต่างจากการศึกษาของสำราญ ปะสีระวิเส และคณะ⁽⁹⁾พบว่าปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จคือ การมีกรรมการบริหารงาน และกำหนดรูปแบบแนวทางการดำเนินงานชัดเจน การมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐและเอกชน การนิเทศติดตามประเมินผล การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญ และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

การเคยมีประสบการณ์ได้รับการประเมิน นิเทศ ติดตาม มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอด และจากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ข้อคิดเห็นสนับสนุนว่า หากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ร่วมให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามเกณฑ์ ก็จะทำให้ครูผู้ปฏิบัติงานมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากการประเมินผล เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาในการทำงานให้การดำเนินงานสำเร็จ

และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศจีทิพย์ ตาลพันธ์⁽¹⁰⁾ และสำราญ ปะสีระวิเส และคณะ⁽⁹⁾ พบว่า การนิเทศงานเป็นการชี้แจง ให้เสนอแนะเกี่ยวกับการทำงาน เป็นกระบวนการที่สามารถช่วยเหลือ พัฒนางาน ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน ปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพ ในสามารถ ดำเนินงาน การนิเทศติดตามประเมินผลจะช่วยให้ไขปัญหาในขั้นตอนการปฏิบัติงาน และจากการสรุปผลการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อกลุ่มเด็กปฐมวัย ปี พ.ศ. 2551-2562 ปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จคือ การติดตามประเมินผลศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคอย่างต่อเนื่อง กองโรคติดต่อทั่วไป⁽¹¹⁾

การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค เนื่องจากการมีวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอจะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงาน ดำเนินไปสะดวก และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ข้อคิดเห็น สนับสนุนว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินงานผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมีหน่วยงาน ต้นสังกัด หน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ รวมถึงหน่วยงานเอกชนในพื้นที่ ได้ให้การสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ ในการป้องกันควบคุมโรค สนับสนุนน้ำยาทำความสะอาดฆ่าเชื้อ สอดคล้องกับเทคนิคการพัฒนาศูนย์ เด็กเล็กสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ด้านเทคนิคของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิติที่ 3 การสนับสนุน อุปกรณ์ป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอ เป็นปัจจัยหลักที่สามารถตอบสนองการป้องกันควบคุม โรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กองโรคติดต่อทั่วไป⁽¹¹⁾ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทอฝัน ธนโชติศิริกุล และคณะ⁽⁶⁾ พบว่า การจัดสรรงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันการแพร่ ระบาดของโรค ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เพียงพอ ช่วยเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์ มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค

การได้รับการสนับสนุนสื่อความรู้การป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอ มีความสัมพันธ์กับผลการ ประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค และจากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ข้อคิดเห็นสนับสนุนว่า การมี สื่อความรู้สอนเด็กที่หลากหลายทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดต่อและการปฏิบัติตัวได้ดีขึ้น และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ครูผู้ให้ความรู้เด็กด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการสนับสนุนสื่อความรู้การ ป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอ จะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานสะดวก และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเทคนิคการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ด้านเทคนิคของเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข มิติที่ 2 การสนับสนุนวิชาการและสื่อความรู้ในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์ เด็กเล็ก เป็นปัจจัยหลักที่จะช่วยลดปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง ส่งเสริมให้การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็ก ปลอดโรคดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ กองโรคติดต่อทั่วไป⁽¹¹⁾

การได้รับจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานอย่างเพียงพอในทุกปี มีความสัมพันธ์กับผลการ ประเมินศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคอย่างมีนัยสำคัญและจากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ให้ข้อคิดเห็น สนับสนุนว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินงานผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคจะได้รับ งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานต่อเนื่องทุกปี มีแผนงานโครงการศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค เนื่องจาก งบประมาณเป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานดำเนินสะดวก ราบรื่น และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งระบุว่า มิติที่ 3 ของเทคนิคการดำเนินงาน โดยเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือการมีแผนงาน โครงการ และงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการ

ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการบรรจุแผนดังกล่าวไว้ในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อสนับสนุนให้สามารถดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กองโรคติดต่อทั่วไป⁽¹¹⁾ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของกาญจนวรรณ บัวจันทร์⁽⁵⁾ ที่พบว่ากรมมีงบประมาณอย่างเพียงพอ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคมีความครอบคลุมและเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรคในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 ประสบผลสำเร็จผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานคือ การมีประสบการณ์เคยผ่านการอบรมความรู้เรื่องโรคติดต่อของครู และผู้ดูแลเด็ก อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอในทุกปี ผู้ปฏิบัติงานมีประสบการณ์การได้รับการประเมิน/นิเทศ ติดตาม มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ สื่อความรู้ป้องกันควบคุมโรคอย่างเพียงพอ และงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงานทุกปี

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนงาน โครงการและจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีกระบวนการดำเนินงาน มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในสถานเด็กเล็ก การดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดโรค สนับสนุนให้บุคลากรครู และผู้ดูแลเด็กได้รับการตรวจสอบสุขภาพประจำปี สนับสนุนบุคลากรการดำเนินงานให้เพียงพอเหมาะสมกับจำนวนเด็กที่ต้องได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ ให้กับครู และผู้ดูแลเด็กเป็นประจำทุกปี และทั่วถึง สนับสนุนให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ ครู และผู้ดูแลเด็กเป็นประจำทุกปี อย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกคน สนับสนุนติดตามประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานให้กับผู้ปฏิบัติงานเพื่อจะช่วยเหลือปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานได้ สนับสนุน สื่อความรู้ อุปกรณ์การป้องกันควบคุมโรค งบประมาณในการดำเนินงานให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอและต่อเนื่องในทุกปี

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคติดต่อระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาแนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในเด็กในชุมชนให้เกิดความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคในศูนย์เด็กเล็กในสังกัดอื่น เช่น ในศูนย์รับเลี้ยงเด็กเอกชน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็กที่เหมาะสมกับแต่ละบริบทต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้บริหาร ครู และผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตสุขภาพที่ 1 สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ ที่อนุเคราะห์การเก็บข้อมูลทำให้การวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

1. Lertsuphotvanit S, Kloimklinsuk A, Sanaprom J, Tongfak O, Ponsanong N. Guidelines for Control and Prevention of Disease and health hazard for childcare teacher. Nonthaburi: Department of Disease Control (TH); 2023.
2. Amornrat Ng, Thitima S. Maternal and Child Nursing: The Impact of Illness and Hospitalization on Pediatric Patients. Chiangmai: Faculty of Nursing, Chiang Mai University; 2012. (in Thai).
3. Department of Disease Control, Digital Disease Surveillance. Communicable disease Situation Reports [Internet]. Nonthaburi; 2023 [cited 2023 Nov 13]. Available from: https://dvis3.ddc.moph.go.th/t/DDC_CENTER_DOE/views/DDS2/sheet33?%3Aembed=y&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y (in Thai).
4. Satchapong P, Thauwong D, Treedetch S, Anusuriya C. The Evaluation Performance of Disease Free Child Care Center under the Urban Area Organization 7 Public Health Region in 2019. Journal of the office DPC7 Khon Kaen. 2021;28(1):101-13. (in Thai).
5. Karnjanawan B. Success in implementation of disease free child center: Local administrative offices Pathumtani province [M.P.H]. Bangkok: Thammasat University; 2015. (in Thai).
6. Thanachotsirikul T, Sripokangkul S. Management of Child Development Center in the Covid-19 Situation: a case Study of Nong Subdistrict Municipality, NonSang District, Nong Bua Lamphu Province. Journal of Modern Learning Development. 2022;7(7):155-168. (in Thai).
7. Sijuk K, Saengsawang P. Factors Related to Prevention and Control of Hand Foot and Mouth Disease of Responsible Person in Private Kindergartens, Bangkok. Journal of Health Science 2021;30(4):597-604. (in Thai).
8. Pronsuk O, Tanawadee T. Guidelines for Evaluation Performance of Disease Free Child Care Center. Nonthaburi (TH): 2011. (in Thai).
9. Pasriravise S, Paensila V, Chuailinfa S. Operation Model Development of Child Care Center in Accordance With the Disease-free Standards of Child Care Center, Wangnang Municipality, Mueang District, Maha Sarakam Province. Mahasarakham hospital journal 2019;16(1):139-45. (in Thai).
10. Sachithip T. Educational Supervision. Journal of Mani Chettha Ram Wat Chommani. 2022;5(2):100-14. (in Thai).
11. Department of Disease Control (TH), Division of Communicable Diseases. Technical Manual for Developing Childcare Centers Toward Excellence in Communicable Disease Prevention and Control [Internet]. Nonthaburi; 2023 [cited 2025 Apr 20]. Available from: https://ddc.moph.go.th/dcd/journal_detail.php?publish=9633 (in Thai).
12. Division of Communicable (TH). Early Childhood Development Center Information. Network Development Meeting on the Surveillance, Prevention, and Control of Communicable Diseases in

Children, 2023 ; Division of Communicable Diseases Department of Disease Control, Nonthaburi; 2023.

13. Mueang Tak District Public Health Office (TH). Summary of the 2018 Project on the Development of Quality and Disease-Free Childcare Centers in Mueang Tak District [Internet]. 2018 [cited 2025 May 30]. Available from: <https://www.tsm.go.th/pcc/wp-content/uploads/2019/03/11.2.4.pdf> (in Thai).

14. Mae Koeng Subdistrict Administrative Organization, Wang Chin District, Phrae Province (TH). Internal Quality Assessment Monitoring and Evaluation Report of the Mae Koeng Subdistrict Administrative Organization Child Development Center for the Academic Year 2019 [Internet]. 2019 [cited 2025 May 30]. Available from: <https://www.maekerng.go.th/news-obt?id=0¤tpage=70> (in Thai).

15. Wisai Tai Subdistrict Administrative Organization (TH). Self-Assessment Report: SAR 2019 Ban Phraek Haeng Child Development Center, under the authority of Wisai Tai Subdistrict Administrative Organization, Sawi District, Chumphon Province [Internet]. 2019 [cited 2025 May 30]. Available from: https://www.wisaitai.go.th/datacenter/doc_download/a_200420_110200.pdf (in Thai).

16. Office of the Education Council Secretary-General. National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand. Bangkok: Prikwan Graphic Co., Ltd.;2019.

17. Department of Health, Ministry of Public Health (TH). Environmental Health Management in Early Childhood Development Centers for Healthy Thai Children. Nonthaburi: Media and Multimedia Production Project Thai-Japanese Technology Promotion Association; 2021.

18. Division of General Communicable Diseases, Department of Disease Control (TH). Guidelines for Disease-Free Childcare Centers. Bangkok: Cooperative League of Thailand Printing House; 2018.

19. Safe and Disease-Free Childcare Centers for Thai Children website. Communicable Disease Control Outcomes in Early Childhood Centers [Internet]. 2024 [cited 2025 Apr 20]. Available from: https://pcdc.ddc.moph.go.th/nurseries/reports/index/basic_column?search_type=1&three_year=2559&start_year=&end_year=&type=&area_id=&province_id=&hur_id=&district_id=&search=1